

TRENDI IN PERSPEKTIVE
EKOLOŠKEGA KMETIJSTVA
S POUĐARKOM
NA SLOVENIJI
IN SLOVENSKI ISTRI

Dane Podmenik

Trendi in perspektive ekološkega kmetijstva s poudarkom na Sloveniji in Slovenski Istri

Dane Podmenik

Recenzenta

dr. Martina Bavec, dr. Barbara Lampič

Kartografa

Dane Podmenik, Aleš Majer

Založila

Založba Vega

Fotograf

Dane Podmenik

Copyright © po delih in v celoti založba Vega, 2012, Ljubljana.

Vse pravice pridržane. Nobenega dela tega gradiva ni dovoljeno kopirati ali reproducirati v kakršnikoli obliki, vključujoč (ne da bi bilo omejeno na) fotokopiranje, skeniranje, snemanje, prepisovanje brez pisnega dovoljenja avtorja ali druge fizične ali pravne osebe, na katero bi avtor prenesel materialne avtorske pravice.

Stavek in tisk: Ulčakar & JK

Naklada: 150 izvodov

Knjiga je sofinancirana s strani Javne agencije za knjigo Republike Slovenije

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

631.147(497.4)

PODMENIK, Dane

Trendi in perspektive ekološkega kmetijstva s poudarkom na Sloveniji in Slovenski Istri : publikacija / [[avtor besedila in] fotograf Dane Podmenik ; kartografa Dane Podmenik, Aleš Majer]. - [Ljubljana] : Založba Vega, 2012

ISBN 978-961-92951-9-9

1. Gl. stv. nasl.

257012992

Kazalo

1. Uvod	9
1.1 Zasnova dela	15
2. Ekološko kmetijstvo	23
2.1 Opredelitev ekološkega kmetijstva	23
2.2 Vloga ekološkega kmetijstva v paradigmi trajnosti.....	31
2.3 Okoljski vidiki ekološkega kmetijstva.....	37
2.4 Aktualna zakonodaja, standardi in finančne podpore – prednosti in nevarnosti.....	45
2.5 Razlogi in dejavniki vključitve oz. preusmeritve v ekološko kmetijstvo.....	50
2.6 Razvoj in stanje ekološkega kmetijstva v Evropi	56
2.7 Trg ekoloških živil v Evropi – rast kljub recesiji.....	67
3. Ekološko kmetijstvo v Sloveniji.....	75
3.1 Pregled razvoja in dogajanja na področju ekološkega kmetijstva	77
3.2 Zakonodaja, postopek preusmerjanja, certifikacije in označevanja ekoloških živil	80
3.3 Postopki kontrole ter kršitve in neskladja na ekoloških kmetijah	84
3.4 Finančne podpore- višina in struktura plačil	90
3.5 Stanje in značilnosti ekološkega kmetijstva.....	95
3.6 Analiza prostorskih trendov ekološkega kmetijstva	109
3.7 Trg ekoloških živil – majhen a hitro razvijajoč se trg....	119
4. Turizem na ekoloških kmetijah v Sloveniji	129
5. Ekološko kmetijstvo v Slovenski Istri	143
5.1 Geografski oris in glavne značilnosti območja	143
5.2 Razvoj in značilnosti kmetijstva od 19. stoletja do danes	148
5.3 Pogoji za (ekološko) kmetijstvo z vidika naravnih razmer	158

5.4 Stanje in značilnosti ekološkega kmetijstva.....	167
5.5 Analiza prostorskih trendov ekološkega kmetijstva	187
5.6 Vloga in aktivnosti podpornih organizacij ter lokalnih oblasti pri razvoju ekološkega kmetijstva.....	195
5.7 Odnos lokalnih prebivalcev do ekoloških živil in njihove nakupovalne navade	201
5.8 Primerjava glavnih značilnosti ekološkega kmetijstva v Sloveniji in Slovenski Istri.....	206
5.9 Primerjava glavnih značilnosti ekološkega kmetijstva s celotnim kmetijstvom v Slovenski Istri.....	214
6. Sklepne misli in perspektive.....	219
6.1 Nadaljnji razvoj ekološkega kmetijstva v Sloveniji – stagnacija ali (pospešena) rast?	219
6.2 Ekološko kmetijstvo v Slovenski Istri – trendi in problematika.....	231
6.3 Smernice razvoja ekološkega kmetijstva z vidika neizkoriščenih potencialov v Slovenski Istri.....	240
6.4 Pridelovalni in tržni potenciali tipičnih istrskih ekoloških živil	252
Literatura in viri.....	258
Seznam slik	273
Seznam preglednic.....	277
Seznam shem	280
Zahvala.....	281
Stvarno kazalo.....	283

Contents

1. Introduction.....	9
1.1 <i>Conceptual design</i>	15
2. Organic agriculture	23
2.1 <i>Definition of organic agriculture</i>	23
2.2 <i>Role of organic agriculture in the sustainability paradigm</i>	31
2.3 <i>Environmental aspects of organic agriculture</i>	37
2.4 <i>Legislation, standards and financial support – advantages and disadvantages</i>	45
2.5 <i>Reasons for and factors supporting conversion to organic agriculture</i>	50
2.6 <i>Development and characteristics of organic agriculture in Europe</i>	56
2.7 <i>Organic food market in Europe – growth in spite of recession</i>	67
3. Organic agriculture in Slovenia.....	75
3.1 <i>Review of developments in the organic agriculture sector</i>	77
3.2 <i>Legislation, conversion process, certification and organic food labeling</i>	80
3.3 <i>Control procedures, infringements and discrepancies at organic farms</i>	84
3.4 <i>Financial supports – amount and structure of payments</i>	90
3.5 <i>Features and characteristics of organic agriculture</i>	95
3.6 <i>Analysis of territorial trends in organic agriculture</i>	109
3.7 <i>Organic food market – small yet fast growing market</i> ... 119	
4. Tourism at organic farms in Slovenia.....	129

3.6 Analiza prostorskih trendov ekološkega kmetijstva

Prvi poskus analize prostorske zastopanosti ekološkega kmetijstva sega v leto 2000 in na podlagi te raziskave lahko ugotovimo, da so se geografske značilnosti ekološkega kmetijstva v veliki meri spremenile. Avtor (Kosi, 2004) ugotavlja, da je največ ekoloških kmetij na območju Pohorskega Podravja in Bele krajine. Kot centre, kjer je ekološko kmetijstvo najmočnejše zastopano, izpostavi: Vinico, Bohinjsko Bistrico, Šmartno na Pohorju, Mislinjo, Oplotnico, Hoče-Fram, območje Lukovice, dolino Dragonje, Laško, Šmarješke Toplice, Solčavo in Senovo. Omenjenih območij danes ne moremo več označiti kot centre. Najbolj bode v oči primer občine Šmarješke Toplice, v kateri se danes nahaja le pet ekoloških kmetij s skupnim obsegom okoli 39 ha ekoloških površin oz. z deležem ekoloških površin dobrih 6 %. Z današnjega zornega kota je zelo zanimiva teza, da se ekološko kmetijstvo ni razvilo na kraških območjih Z in JZ Slovenije, čeprav je danes prav na teh zastopanost ekološkega kmetijstva zelo velika. Vendar je pri omenjeni raziskavi treba upoštevati dejstvo, da avtor ni obravnaval vseh kmetij v kontroli, temveč le tiste, ki so bile vključene v eno izmed regionalnih združenj ali društev. Teh kmetij je bilo po njegovih navedbah 377, to pa pomeni le dobro polovico vseh kmetij, vpisanih v kontrolo v letu 2000. Avtorju »v bran« je treba poudariti, da je bilo pred leti zelo težko pridobiti relevantne podatke.

Mnogo bolj reprezentativna je raziskava, ki jo je za leto 2003 opravila Lampičeva (2005). Primerjava pokaže, da so si vzorci prostorske zastopanosti in razporeditve kljub porastu ekoloških površin v obdobju 2003–2008 za okoli 60 % še danes precej podobni (vsaj na ravni statističnih regij). Iz tega lahko sklepamo, da se je največja sprememba v geografskih značilnostih ekološkega kmetijstva zgodila v obdobju 1999–2003.

Če podatke za leto 2008 primerjavo s podatki za leto 2003, lahko ugotovimo, da je bil daleč največji absolutni porast obsega ekoloških površin zaznan v Notranjsko-kraški (približno 2500 ha) in s porastom za dobrih 2000 ha v Jugovzhodni Sloveniji. Delež ekoloških površin se je najbolj povečal v Zasavski (približno

150 %), Notranjsko-kraški (130 %), ki je tako postala regija z najvišjim deležem ekoloških površin, in Pomurski regiji (dobrih 100 %), kjer je kljub omenjeni rasti delež ekoloških površin ostal pod 1 %. V nobeni izmed regij v tem obdobju ni bilo zabeleženih negativnih trendov oz. zmanjšanja ekoloških površin. Je pa res, da je bila ta rast predvsem v Koroški, Podravski in Gorenjski regiji zelo nizka. Koroška je tako primer regije, kjer je bila zabeležena enormna rast ekološkega kmetijstva v prvih štirih letih kontrole, ki ji je sledila izredno počasna rast v zadnjih petih letih in celo padec površin v letu 2009.

Razvoj ekološkega kmetijstva je prinesel tudi določene spremembe v strukturi zastopanosti ekoloških površin po posameznih regijah in občinah. Lampič za stanje v letu 2003 ugotavlja: »Nekoliko višji delež ekoloških njiv, preko 2 %, je le v poljedelsko najmanj primernih regijah, Koroški, Zasavski in Notranjsko-kraški. Podobne razmere so tudi pri trajnih nasadih, kjer nekoliko izstopata Jugovzhodna Slovenija in Savinjska regija« (Lampič, 2005, 203). Primerjava podatkov med letoma 2003 in 2008 pokaže, da se je delež njiv in sadovnjakov najbolj povečal prav v regijah, kjer so naravni pogoji za omenjeni panogi bolj primerni, kar je v nasprotju z ugotovitvami za leto 2003.

Če se dotaknemo še občin, je Lampičeva prišla do naslednjih zaključkov: »Če na nivoju občin ugotavljamo še strukturo ekoloških zemljišč, je že na prvi pogled očitno, da na kmetijsko ekstenzivnih območjih, kjer se je ekološko kmetijstvo najbolj razširilo in uveljavilo, izrazito prevladujejo travniki. Samo v tistih občinah, kjer je pomen ekološkega kmetovanja po deležu zemljišč skoraj zanemarljiv (pod 1 %), je struktura bolj pestra in prevladujejo ponekod njive ali trajni nasadi. To velja za občine skrajne severovzhodne Slovenije, Brežiško-Krško ravnino, deloma Belo krajino, Koprsko primorje in Goriška Brda« (Lampič, 2008, 35). Tudi na ravni občin se je slika nekoliko spremenila in pestrost ekoloških zemljišč ni nujno vezana na pomen oz. (ne)razvitost ekološkega kmetijstva. Tak primer sta občini Koper in Piran v Slovenski Istri oz. Koprsko primorje, kjer je ekološko kmetijstvo po deležu ekoloških zemljišč danes že skoraj na ravni slovenskega povprečja in v veliki meri prevladujejo trajni nasadi, obenem pa je delež travinja zelo nizek (okoli 25 %).

Dosegljivi statistični podatki kažejo na precejšnje razlike med posameznimi statističnimi regijami Slovenije. Pri primerjavi med regijami nas je zanimalo sledeče:

- število ekoloških kmetij in njihova povprečna velikost,
- obseg ekološko obdelanih površin ter
- delež ekološko obdelanih površin v primerjavi z vsemi kmetijskimi gospodarstvi in kmetijskimi zemljišči v uporabi.

Obenem pa smo z namenom primerjave smo v preglednico št. 14 dodali še podatke o deležu ekoloških površin po posamezni regiji iz leta 2003.

Preglednica 14: Število, delež in povprečna velikost kmetij ter obseg in delež kmetijskih zemljišč v uporabi, vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva, po statističnih regijah v Sloveniji, v letu 2003 in 2008.

Statistična regija	Zemljišča v kontroli (ha), 2003	Delež (%), 2003	Zemljišča v kontroli (ha), 2008	Delež (%), 2008	Št. eko. kmetij, 2008	Delež (%), 2008	Povpr. velikost eko. kmetije (ha), 2008
Pomurska	212,3	0,4	549,6	0,8	52	0,5	10,6
Podravska	1342,3	1,9	1.931,9	2,3	196	1,5	9,9
Koroška	2532,1	11,7	2.637,6	12,9	244	9,0	10,8
Savinjska	2489,9	3,7	3.574	5,3	362	3,2	9,9
Zasavska	275	4,5	611,6	11,2	57	6,0	10,7
Spodnjeposavska	388,7	1,4	622,9	2,5	54	1,1	11,5
JV Slovenija	2519,5	5,0	4.603,7	8,2	196	2,4	20,7
Osrednjeslovenska	1490,8	2,3	2.785,8	4,3	239	2,8	11,7
Gorenjska regija	1713	3,1	1.861	5,5	190	4,2	9,8
Notranjsko-kraška	1550,7	7,4	4.027,7	18,7	153	5,4	26,3
Goriška	2653,9	8,2	3.754,4	11,8	240	4,2	15,6
Obalno-kraška	1686,5	14,4	2.876	15,7	84	2,9	34,2
Slovenija	18855	4,1	29.836	5,9	2067	2,7	14,2

Vir: Podmenik in Kerma, 2010, Lampič, 2005.

Največ ekoloških kmetij se nahaja v Savinjski regiji (362), nad 200 pa jih je registriranih še v Koroški, Osrednjeslovenski in Goriški regiji. Največ ekološko obdelanih površin v kontroli pa je v Jugovzhodni Sloveniji in Notranjsko-kraški regiji (v obeh preko 4.000 ha). Opazimo lahko tudi velike razlike v povprečnih velikostih ekoloških kmetij po regijah. Odstopajo kmetije iz

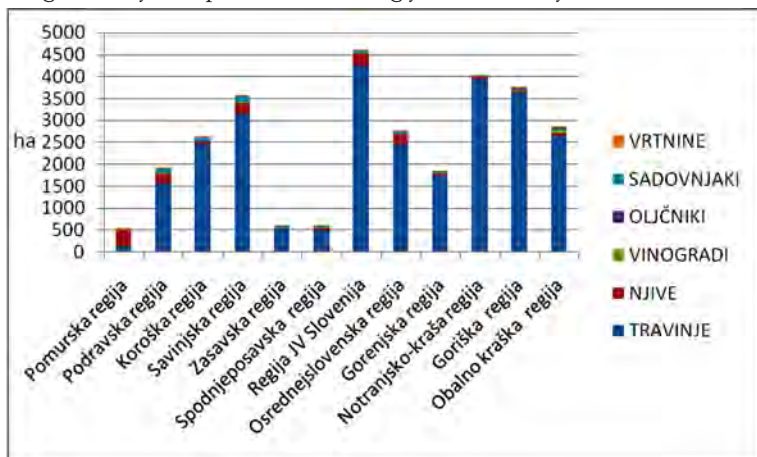
Obalno-kraške in Notranjsko-kraške regije ter regije JV Slovenije. V okviru slovenskega povprečja so tudi ekološke kmetije iz Goriške regije, medtem ko so ekološke kmetije iz vseh ostalih statističnih regij podpovprečno velike (okrog 10 ha). V omenjenih regijah gre razloge iskati v naravnih pogojih in posledično prevladi večjih živinorejskih kmetij.

Še večja so odstopanja po statističnih regijah glede na delež ekoloških kmetij in ekološko obdelanih površin v primerjavi z vsemi kmetijskimi gospodarstvi ter s skupnimi kmetijskimi površinami v uporabi. Regija z največjim deležem ekoloških kmetij je Koroška (9 %), sledijo ji Zasavska (6 %) in Notranjsko-kraška regija (dobrih 5 %), najmanjši delež pa s pol odstotka dosega Pomurska regija. Povprečje na ravni Slovenije znaša 2,74 %. Pri deležu ekološko obdelanih površin od vseh kmetijskih površin v uporabi je slika nekoliko drugačna. Povprečje za celotno Slovenijo znaša 6,2 %. Na prvih mestih sta Notranjsko-kraška (skoraj 19 %) in Obalno-kraška regija (skoraj 16 %), medtem ko je daleč najmanjši delež (manj kot 1 %) ekološko obdelanih površin prav tako zabeležen v Pomurski regiji. V Obalno-kraški regiji, kamor je uvrščena tudi Slovenska Istra, je torej glede na omenjeni zelo visok delež ekoloških površin relativno malo ekoloških kmetij (2,86 % vseh kmetij v regiji), vendar pa so te zelo velike, v povprečju 34,24 ha.

Za razliko od pravkar opisanih razlik v razporeditvi ekoloških površin pa so si podatki o strukturi ekoloških površin po regijah precej podobni (slika 14). To je – upošteva je podatek, da v Sloveniji skoraj 90 % ekoloških površin zavzemajo travinja – seveda razumljivo, in zato z izjemo Pomurske regije v vseh regijah v zelo veliki večini prevladujejo travinja. Še posebej je prevlada travinja očitna v Goriški, Notranjsko-kraški in Obalno-kraški regiji, kar se izkazuje tudi v nadpovprečni velikosti kmetij v teh regijah.

Po podatkih za 2008 lahko ugotovimo, da je regija z daleč največjim deležem njiv Pomurska (približno 70 %) in to je tudi edina regija, kjer ne prevladujejo travinja. Nekoliko višji delež njiv je zaznati še v Podravski (slabih 12 %), Spodnjeposavski (slabih 11 %), Osrednjeslovenski (dobrih 9 %) in Savinjski (7 %) regiji. Trajni nasadi imajo nekoliko večji delež (približno 6 %) v Savinjski, Spodnjeposavski in Obalno-kraški regiji.

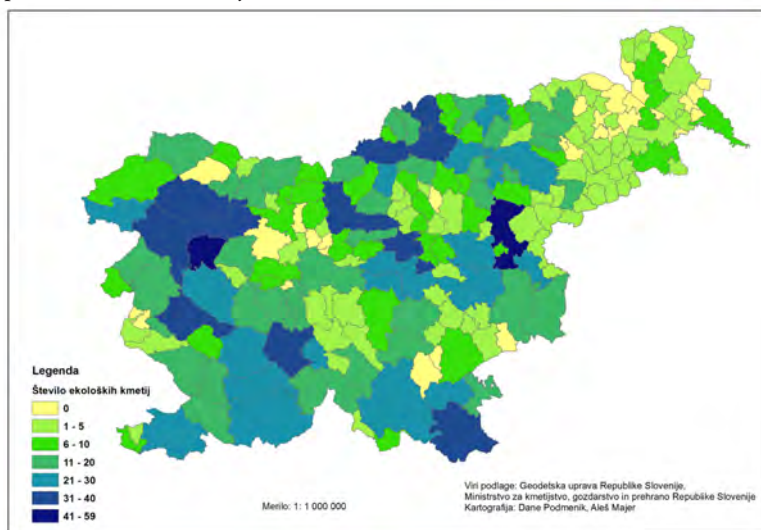
Slika 14: Struktura kmetijskih zemljišč vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva po statističnih regijah v Sloveniji, 2008.

Vir: MGKP, 2009.

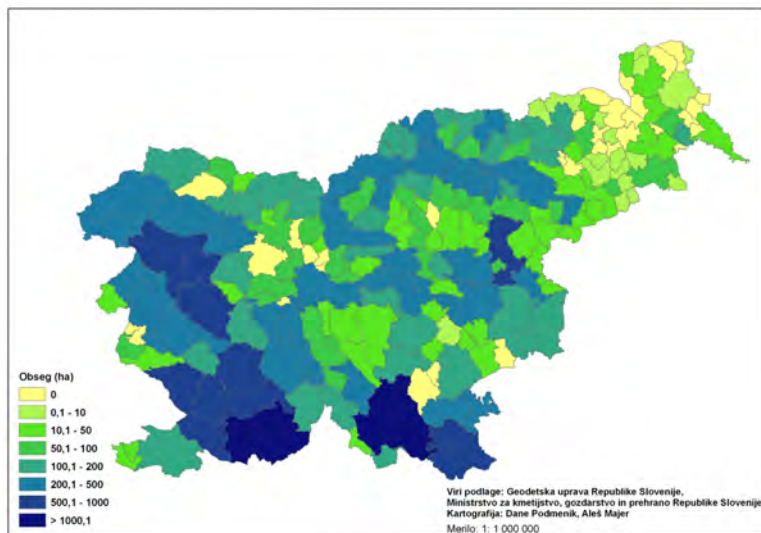
Podrobnejši pregled podatkov po posameznih občinah pokaže, da je občina z največjim številom ekoloških kmetij Šentjur (Savinjska regija), saj se jih v tej občini nahaja devetinpetdeset. Sledi občina Cerčno (Goriška regija) s petdesetimi kmetijami. Občin, kjer se nahaja več kot trideset ekoloških kmetij, je štirinajst, število občin, kjer ni niti ene ekološke kmetije, pa je enaintrideset. Največ takih občin je v Pomurski regiji.

Slika 15:Število kmetij vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva po občinah v Sloveniji, 2008.

Največ kmetijskih zemljišč, vključenih v kontrolo, se nahaja v občini Kočevje (Jugovzhodna Slovenija), in sicer 2.217 ha. Sledi občina Ilirska Bistrica (Notranjsko-kraška regija) z okoli 1.400 ha. Občin z več kot 500 ha ekoloških površin je dvanajst in vse, z izjemo Šentjurja, se nahajajo v zahodnem ter južnem delu Slovenije (slika 16).

Slika 16: Obseg kmetijskih zemljišč vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva po občinah v Sloveniji, 2008.

Vir: MGKP, 2009.

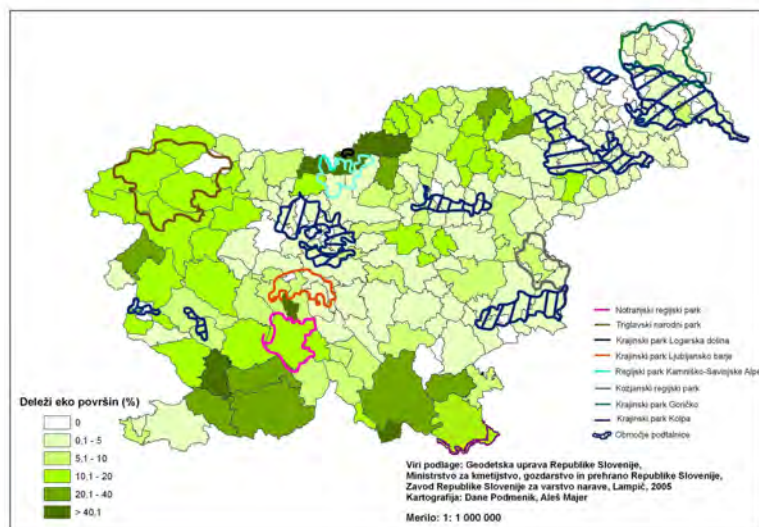
Slika št. 17 prikazuje deleže ekoloških površin po posameznih občinah. Preden predstavimo rezultate je potreben (kritičen) premislek z vidika metodologije izračuna teh deležev. Spodaj predstavljeni rezultati temeljijo na izračunu glede na uradne podatke oz. GERK (po občinah). Za bolj »realno« sliko bi bila potrebna še primerjava z rezultati pridobljenimi na podlagi podatkov dejanske rabe tal. Ta primerjava bi najverjetneje pokazala, da so deleži ekoloških površin dejansko nižji v večini občin

Ekološko kmetijstvo najbolj razvito v občinah severne (Jezerško, Solčava, Ljubno, Črna na Koroškem) in južne Slovenije (Kostel, Divača, Kočevje, Hrpelje-Kozina, Ilirska Bistrica). Najbolj razvita občina je Kostel, ki tudi edina presega delež 50 % ekoloških površin. Sledijo ji Borovnica, Jezerško in Črna na Koroškem – vse z deležem nad 45 %. Občin, kjer delež ekoloških površin presega 10 %, je 48. Kot najbolj razvita območja lahko

tako opredelimo hribovita območja v SZ in severni Sloveniji ter v okolici Pohorja in (kraška) območja v JZ in JV Sloveniji.

Občin, kjer delež ekoloških površin presega slovensko povprečje (okoli 6 %), je »le« 76, torej skoraj dve tretjini občin ne dosega slovenskega povprečja. V kar 66 občinah delež ekoloških površin ne dosega niti 1 % in, kot ugotavljamo že zgoraj, je največ takih občin v SV delu Slovenije. Praktično v celotnem vzhodnem in osrednjem delu (z nekaj izjemami) je prisotnost ekološkega kmetijstva zelo nizka. Vendar pa so prav izjeme dokaz, da je tudi na območjih, ki niso kraška ali hribovita, mogoč višji delež ekoloških površin. Tak primer je ena najmanjših občin v Sloveniji, Odranci, kjer je približno 120 ha ekoloških površin (v veliki večini žita) in ta delež znaša dobrih 13 %.

Slika 17: Delež kmetijskih zemljišč vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva po občinah in izbrana zavarovana območja ter območja s podtalnico v Sloveniji, 2008.

Vir: MGKP, 2009.

Na koncu se nam zdi smotrna še ocena razporeditve oz. prisotnosti ekološkega kmetijstva z vidika varovanja okolja. Najmočnejši pritiski na okolje s strani kmetijstva so zabeleženi v severovzhodnem, vzhodnem in osrednjem delu Slovenije, predvsem so to Murska ravan, Dravsko-Ptujsko polje, Krško-Brežiška ravan, Spodnja Savinjska dolina, Kranjsko-Sorško polje, Goriška brda, Vipavska dolina in deloma tudi v Slovenska Istra (Lampič 2005, Rejec Brancelj, 2001). Analiza pokaže, da je ekološko kmetijstvo najmanj razvito prav tam, kjer je obremenjevanje okolja ocenjeno kot zelo močno, na nekaterih od teh območij pa ekološko kmetijstvo sploh ni prisotno. Podobna ocena velja tudi za območja podtalne vode in za vodovarstvena območja, ki se v večini primerov nahajajo prav na prej naštetih območjih.

Tudi iz analize prisotnosti ekološkega kmetijstva v izbranih zavarovanih območjih, ki je opravljena glede na število kmetij in deleže ekoloških kmetijskih zemljišč po občinah, vključenih v posamezno zavarovano območje, lahko izpeljemo precej kritične zaključke (preglednica št. 15). Do podobnih zaključkov so prišli tudi drugi avtorji, ki so raziskovali prisotnost ekološkega kmetijstva na naravno občutljivih in zavarovanih območjih (Lampič, 2005, Dolar in sod., 2010).

Med posameznimi zavarovanimi območji se sicer pojavljajo velike razlike v prisotnosti ekološkega kmetijstva, vendar je naša skupna ocena precej nizka. Na območju največjega in najpomembnejšega zavarovanega območja, Triglavskega narodnega parka je lociranih 30 ekoloških kmetij, ki obsegajo okoli 377 ha površin (Blatnik in Dovečar, 2010). Najbolj izstopa občina Bovec, ki je skoraj v celoti umeščena znotraj TNP in beleži skoraj 20 % delež ekoloških površin. Ekološko kmetijstvo je najbolj razvito v Notranjskem regijskem parku, ki je skoraj štirikrat manjši od TNP, saj se tu nahaja 34 ekoloških kmetij. Najmanj prisotno pa je v Krajinskem parku Goričko, saj kar pa v petih od enajstih občin, ki so del parka ni ekološko obdelanih zemljišč. Po Blatnik in Dovečar (2010) je v parku 16 ekoloških kmetij, ki skupaj obsegajo okoli 79 ha.

Na območjih, vključenih v omrežje Natura 2000, je slika nekoliko bolj pozitivna, čeprav obstajajo velike razlike v prisotnosti ekološkega kmetijstva med posameznimi območji, vključenimi v Naturo 2000. Po Žvikart (2010) je bilo v letu 2009 na območjih Nature 2000 skupno 8.647 ha ekološko obdelanih kmetijskih zemljišč, kar predstavlja petino vseh kmetijskih zemljišč na območju Nature 2000. Podatki kažejo, da je bil v letu 2009 v primerjavi s predhodnim letom zabeležen upad ekoloških površin na območju Nature 2000, in sicer za okoli 800 ha, kar je zaskrbljujoče.

Preglednica 15: Delež kmetijskih zemljišč (po pripadajočih občinah) in število kmetij vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva v izbranih zavarovanih območjih, 2008.

Zavarovano območje (obseg v ha)	Delež ekoloških površin v pripadajočih občinah parka	Št. eko kmetij
Triglavski narodni park (83.807 ha)	Bled 11 %, Bohinj 11 %, Bovec 18 %, Gorje 0 %, Kobarid 15,2 %, Kranjska Gora 11,1 %, Jesenice 6,9 %, Tolmin 12,5 %	30
Notranjski regijski park (22.200 ha)	Cerknica 10,5 %	34
Kozjanski regijski park (20.600 ha)	Bistrica ob Sotli 1,2 %, Brežice 1,1%, Kozje 6,8 %, Krško 1,5 %, Podčetrtek 1,49%	24
Regijski park Kamniško-Savinjske Alpe (25.000 ha)	Jezerško 48,2 %, Kamnik 4,8 %, Luče 3,9 %, Preddvor 14,6 %, Solčava 41 %	13
Krajinski park Goričko (46.200 ha)	Cankova 0 %, Gornji Grad 8,5 %, Dobrovnik 0 %, Gornji Petrovci 0 %, Hodoš 0,9 %, Kobilje 0 %, Kuzma 0,35 %, Moravske Toplice 0,05 %, Puconci 0,9 %, Rogaševci 0,9 %, Šalovci 0 %	16
Krajinski park Ljubljansko barje (14.000 ha)	Borovnica 49,9 %, Brezovica 7,7 %, Ljubljana 4,2 %, Ig 3 %, Log-Dragomer 0 %, Škofljica, 1,15 %, Vrhnika 9,3 %	9

Vir: MGKP, 2009, Blatnik in Dovečar 2010, ARSO 2010.

Potrebno je omeniti, da v preglednici podani rezultati ne odražajo stanja na terenu v celoti, saj bi bila potrebna še podrobnejša analiza prisotnosti ekološkega kmetijstva v posameznih zavarovanih in naravno občutljivih območjih. Poleg tega (kot je že omenjeno zgoraj) pa bi bili deleži ekoloških površin po občinah z uporabo podatkov dejanske rabe tal (namesto GERK) še nižji.

Zaključimo lahko, da je ekološko kmetijstvo tako na vodo-varstvenih kot tudi na zavarovanih oz. varovanih območjih (zelo) skromno zastopano, čeprav naj bi bilo glavno »poslanstvo« ekološkega kmetijstva varovanje okolja prav na teh naravno občutljivih in pomembnih območjih. Zato bi bilo treba raziskati razloge za tako stanje in hkrati kmete, ki pridelujejo na tovrstnih območjih, dodatno izobraževati in ozaveščati ter seveda tudi ekonomsko stimulirati za prevzem praks ekološkega kmetijstva.

Literatura in viri

- Adamič, F. (1998): Stanje in razvoj južnih kultur in oljkarstva v Slovenski Istri. Pregled raziskav oljke in oljčnega olja v obdobju 1945-1995. Glasnik ZRS Koper, št. 5, Koper, 22-26.
- Agraria (2010): Predstavitev zadruga. [Http://about.kz-agraria.si](http://about.kz-agraria.si) (10-2010).
- Alavanja, M. C. R. in sodelavci. (2003): Use of Agricultural Pesticides and Prostate Cancer Risk in the Agricultural Health Study Cohort. *American Journal of Epidemiology*, 157, 9. Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health, 800-814. [Http://aje.oxfordjournals.org](http://aje.oxfordjournals.org) (10-2009).
- Allen P., Van Dusen D., Lundy J. in Gliessman, S. (1991): Integrating social, environmental, and economic issues in sustainable agriculture. *American Journal of Alternative Agriculture*, 6, Cambridge University Press, 34-39. [Http://journals.cambridge.org](http://journals.cambridge.org) (08-2010).
- ANEK (2006): Akcijski načrt razvoja ekološkega kmetijstva v Sloveniji do leta 2015. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ljubljana.
- ARSO - Agencija RS za okolje (2010): Poročilo o stanju okolja 2009. [Http://www.arso.gov.si](http://www.arso.gov.si) (09-2010).
- ARSO - Agencija RS za okolje (2008): Atlas okolja. [Http://gis.arso.gov.si/atlasokolja](http://gis.arso.gov.si/atlasokolja) (06-2010).
- Aubert, C.; Bellon, S.; Benoit, M.; Capitaine, M.; Seguin, B.; Warlop, F. and Valleix, S. (2009): Organic farming and climate change: major conclusions of the Clermont-Ferrand seminar. V: *Carrefours de l'Innovation Agronomique*, 4, 269-279.
- Badgley, C. in sod. (2007): Organic agriculture and the global food supply. *Renewable Agriculture and Food Systems*: 22(2), 86-108.
- Bandelj Mavsar, D. in sod., (2008): Sonaravno ravnanje z ostanki predelave oljk. Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno

- središče, Annales, Koper.
- Baloh, E. (2007): Analiza fizično-geografskih prvin Slovenske Istre z vidika ogroženosti zaradi suše. Diplomsko delo, Fakulteta za humanistične študije, Koper.
- Bavec, M., Grobelnik Mlakar, S., Rozman, Č., Pažek, K., Bavec, F. (2009): Sustainable agriculture based on integrated and organic guidelines: understanding terms: The case of Slovenian development and strategy. *Outlook on Agriculture*, 38, 1. London, 89-95.
- Bavec, F., in Bavec, M. (2009): Organic farming in Slovenia. New challenges for sustainable rural development in the 21st century. The 17th Annual Colloquium of the IGU Commission on the Sustainability of Rural Systems, Maribor, Department of Geography, Faculty of Arts.
- Bavec in sod. (2009): Sredstva in smernice za ekološko kmetijstvo. Inštitut za ekološko kmetijstvo, Maribor.
- Bavec, F., in Bavec, M. (2008): Pomen ekološkega kmetijstva za ohranitev kakovosti voda. Zbornik 12. Alpe Jadran Biosimpozija »Ekološko kmetijstvo varuje podtalnico«, Hoče pri Mariboru.
- Bavec, F. in Bavec, M., (2007): Organic production and use of alternative crops. Boca Raton, London, New York, Taylor & Francis.
- Bavec, M., Pažek, K., Marvin, N. (2002): Predelava in trženje ekoloških pridelkov (Phare CBC '99). *Biodar- revija za varstvo okolja in kmetijstvo*, 2, 2-3.
- Bavec, M. in sod. (2001): Ekološko kmetijstvo, Založba kmečki glas, Ljubljana.
- Berdavs, J. (2010): Urbanizacija, meje in trajnostni razvoj: primer Mestne občine Koper, doktorska disertacija, Fakulteta za humanistične študije, Koper.
- Best, H. (2009): Organic farming as a rational choice. Empirical investigations in environmental decision making. *Rationality and Society*, 21, 2, 197-224.
- Bio užitek (2008): Srečanje s potrošniki, Koper.
- Blatnik, M., Dovečar, M. (2010): Vloga ekološkega kmetovanja na zavarovanih območjih Slovenije. *Dela*, 34, Filozofska fakulteta, Ljubljana, 211-222.
- Bojnec, Š., Jurinčič, I., Vodeb, K. (2007): Razvojne možnosti trajnostnega razvoja turizma na podeželskih območjih v Istri. V: Sloven-

- sko kmetijsko podeželje v Evropi, ki se širi in spreminja, Društvo agrarnih ekonomistov Slovenije-DAES, Ljubljana 209-218.
- Breljih, P. (2006): Porabnik na trgu sonaravno pridelane hrane. Magistrsko delo, Ekonomska fakulteta, Ljubljana. [Http://www.cek.ef.uni-lj.si](http://www.cek.ef.uni-lj.si) (08-2010).
- Buck D. in sod. (1997) From farm to table: The organic vegetable commodity chain of northern California, *Sociol. Rural.* 37, 3–20.
- Burea Veritas (2009): Podatki o vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva v Slovenski Istri pri Burea Veritas. Interno gradivo, posredovano po e-pošti.
- Burea Veritas (2008): Podatki o vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva v Slovenski Istri pri Burea Veritas. Interno gradivo, posredovano po e-pošti.
- Burton, M., Rigby, D. in Young, T., (1999): Analysis of the determinants of adoption of organic horticultural techniques in the UK. *Journal of Agricultural Economics* 50(1), 47–63.
- Dabbert S., Harring, A. M. in Zanoli, R., (2004): Organic farming: Policies and prospects. ZED Books Ltd., New York.
- Darnhofer, I. in sod. (2010): Conventionalisation of organic farming practices: from structural criteria toward an assessment based on organic principles. *Agronomy for sustainable development*, 30, 67-81. [Http://www.agronomy-journal.org](http://www.agronomy-journal.org) (11-2010).
- Darnhofer, I. (2006) Organic farming between professionalisation and conventionalisation - The need for a more discerning view of farmer practices. Paper presented at Joint Organic Congress, Odense, Denmark, May 30–31, 2006. [Http://www.orgprints.org/7390/](http://www.orgprints.org/7390/) (08-2010).
- Darnhofer I., Schneeberger, W. in Freyer, B. (2005): Converting or not converting to organic farming in Austria: Farmer types and their rationale. *Agriculture and Human Values*, 22, 39–52. [Http://www.springerlink.com](http://www.springerlink.com) (06-2010).
- DeVitt, C. (2006): Transition to organic farming in Ireland: how do organic farmers arrive at the decision to adopt and commit to organic farming methods? *Irish Journal of Sociology*, 15.2, 101-113.
- De Wit J., Verhoog H. (2007): Organic values and the conventionalization of organic agriculture, *NJAS-Wageningen Journal of Life Science*, 54, 449–462.

- Djorčev, M. (2010): Izbrani geografski vidiki ekološke in njej sorodne biodinamične pridelave in predelave grozdja v Sloveniji. Diplomsko delo, Fakulteta za humanistične študije, Koper.
- DG Agri (2010): An analysis of EU organic sector. Evropska komisija za kmetijstvo in razvoj podeželja. [Http://ec.europa.eu](http://ec.europa.eu) (09-2010).
- Dolar, G. in sod. (2010): Pridelovalni in tržni potencial ekološkega kmetijstva v Sloveniji : raziskovalni projekt pri predmetu Varstvo geografskega okolja. Filozofska fakulteta Ljubljana.
- Eggri, C. P. (1999): Attitudes, Backgrounds and Information Preferences of Canadian Organic and Conventional Farmers: Implications for Organic Farming Advocacy and Extension. *Journal of Sustainable Agriculture* 13(3), 45–72.
- EPA (2009): U.S. Environmental protection agency. Pesticides and Food: Health problems pesticides may pose. [Http://www.epa.gov](http://www.epa.gov) (09-2010).
- Erjavec, E. (1997): EU in skupna kmetijska politika. V: Dreu, S.: Slovensko kmetijstvo in Evropska unija. ČZP Kmečki glas, Ljubljana, 23-133.
- Fairweather, J. (1999): Understanding how farmers choose between organic and conventional production: Results from New Zealand and policy implications. *Agriculture and Human Values*,16(1): 51–63. [Http://www.springerlink.com](http://www.springerlink.com) (05-2010).
- Fennel, D. A., (2008): Ecotourism. London, Routledge.
- FIBL (2010): Organic producers in Europe 2003-2009. [Http://www.organic-europe.net](http://www.organic-europe.net) (11-2010).
- Flaten, O. in sod. (2006): Do the new organic producers differ from the 'old guard'? Empirical results from Norwegian dairy farming. *Renewable Agriculture Food System*, 21,174–182. [Http://www.orgprints.org](http://www.orgprints.org), (05-2010).
- Flaten O. in Lien G. (2006): Organic dairy farming in Norway in relation to the conventionalisation debate. European Joint Organic Congress Organic Farming and Eur. Rural Development, Odense (DK). [Http://www.orgprints.org](http://www.orgprints.org), (05-2010).
- Francis, C., (2009): Organic farming: the ecological system. American society on agronomy, Madison.
- Freyer, B. (2008) The Differentiation Process in Organic Agriculture (OA) – between Capitalistic Market System and IFOAM

- Principles. Poster at: Cultivating the Future Based on Science: 2nd Conference of the International Society of Organic Agriculture Research ISOFAR, Modena, Italy, June 18-20. [Http://www.orgprints.org](http://www.orgprints.org) (09-2010).
- Hall A., Mogyorody V. (2001): Organic farmers in Ontario: An examination of the conventionalization argument. *Sociol. Rural.* 41, 399–422.
- Hoppin, J. A. et al. (2009): Pesticide use and adult-onset asthma among male farmers in the Agricultural Health Study. *European Respiratory Journal Online*. [Http://erj.ersjournals.com](http://erj.ersjournals.com) (09-2009).
- Horvat, A. (2010): Analiza ponudbe ekoloških turističnih kmetij z nastanitvijo po turističnih regijah RS, diplomsko delo, Fakulteta za turistične študije, Portorož.
- Hunt, C. A., Stronza, A. 2009. Bringing ecotourism into focus: applying a hierarchical perspective to ecotourism research. *Journal of Ecotourism* 8, 1, 1-17.
- Ikerd, J., 1993: The need for a system approach to sustainable agriculture. *Agriculture, Ecosystem & Environment*, Volume 46, 1-4, Elsevier B.V., 147-160.
- Ikerd, J., 1993. Two related but distinctly different concepts: organic farming and sustainable agriculture, *Small Farm Today* 10 (1), 30-31.
- Ilič, D.(2003): Velikostna sestava ekoloških kmetijskih gospodarstev v Sloveniji, diplomsko delo, Biotehniška fakulteta, Ljubljana.
- IKC-UM (2010a): Podatki o izvedenih kontrolah in ugotovljenih kršitvah ter nepravilnostih na ekoloških kmetijah v Sloveniji v letu 2008 in 2009 pri Inštitutu za kontrolo in certifikacijo Maribor (IKC-UM). Interno gradivo, posredovano po e-pošti.
- IKC-UM (2010b): Pravila postopka certificiranja. www.ikc-um.si
- IKC-UM (2010c): Podatki o vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva pri Inštitutu za kontrolo in certifikacijo Maribor (IKC-UM). Interno gradivo, posredovano po e-pošti.
- IKC-UM (2009): Podatki o vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva v Slovenski Istri pri Inštitutu za kontrolo in certifikacijo Maribor (IKC-UM). Interno gradivo, posredovano po e-pošti.

- IKC-UM (2008): Podatki o vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva v Slovenski Istri pri Inštitutu za kontrolo in certifikacijo Maribor (IKC-UM). Interno gradivo, posredovano po e-pošti.
- Jacobs, M. (1995): Sustainable development—from broad rhetoric to local reality. Conference Proceedings from Agenda 21, Cheshire.
- Jurinčič, I. (2009): Nosilna zmogljivosti Slovenske Istre za turizem. Fakulteta za turistične študije Portorož.
- Jurinčič, I. (2007): Vpliv globalnih podnebnih sprememb na vrednotenje turističnih resursov Slovenije. V: Podnebne spremembe in vplivi na razvoj turizma. Ljubljana: Državni svet Republike Slovenije, 26-28.
- Jurinčič, I., Bojnec, Š., Vodeb, K., Bošković, D., (2007): Management of natural parks for successful tourism development. V: Management International Conference (MIC) 2007, Faculty of Management Koper: University of Primorska, 2007, 951-962.
- Kavaš, D. (2005): Razvoj orodij za oblikovanje in spremljanje politike regionalnega razvoja : raziskovalni projekt. Ljubljana : Inštitut za ekonomska raziskovanja, Center za mednarodno konkurenčnost, Urbanistični inštitut Republike Slovenije.
- Kilcher, L. (2007): How Organic Agriculture Contributes to Sustainable Development. The World of Organic Agriculture - Statistics and Emerging Trends 2009. IFOAM, Bonn; FiBL, Frick; ITC, Geneva. [Http://www.orgprints.org](http://www.orgprints.org) (11-2009).
- Klemenčič in sod. (2008): Življenjska (ne)moč obrobnihih podeželskih območij v Sloveniji. Znanstvena založba Filozofske fakultete, Oddelek za geografijo, Ljubljana.
- Kline, M. (2010): Trženje oljčnega olja Slovenske Istre. Predavanje v okviru programa »Bio užitek«, Koper.
- Klingbacher, E. (2010): Austria: country report. FiBL. <http://www.organic-world.net> (11-2010).
- Kocjan Ačko, D. (2002): Sonaravno pridelovanje hrane, GEA, 12, 5, Ljubljana, 14-24.
- Koesling, M, Flaten, O., Lien, G. (2008): Factors influencing the conversion to organic farming in Norway. International Journal of Agricultural Resources, Governance and Ecology, 7, 1-2, 78-95.
- Komat A. (2007): Ekotriki in prevare integrirane pridelave. [Http://www.pesticidi.net](http://www.pesticidi.net) (10-2010).

- Komat, A.: (1999): Stanje in perspektive parka življenja Dragonja.
- Kon-cert (2010): Podatki o vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva pri Inštitutu za kontrolo in certifikacijo v kmetijstvu in gozdarstvu (KON-CERT). Interno gradivo, posredovano po e-pošti.
- Kon-cert (2009): Podatki o vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva v Slovenski Istri pri Inštitutu za kontrolo in certifikacijo v kmetijstvu in gozdarstvu (KON-CERT). Interno gradivo, posredovano po e-pošti.
- Kon-cert (2008): Podatki o vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva v Slovenski Istri pri Inštitutu za kontrolo in certifikacijo v kmetijstvu in gozdarstvu (KON-CERT). Interno gradivo, posredovano po e-pošti.
- Kosi, D. (2004): Sonaravno kmetijstvo v Sloveniji. Geografski vestnik, 76, št. 2, Ljubljana, 43-52.
- Lampič, B. in sod. (2010): Characteristics of organic food consumers in urban regions of Ljubljana and Ostrava. Dela, 34, Filozofska fakulteta, Ljubljana, 23-38.
- Lampič, B (2008): Študijsko gradivo za usmeritveni predmet varstvo geografskega okolja- Kmetijstvo in okolje v Sloveniji, Filozofska fakulteta, Ljubljana.
- Lampič, B. (2005): Kmetijstvo kot priložnost sonaravnega razvoja podeželja v Sloveniji, Dela, 23, Filozofska fakulteta Ljubljana, 167-219.
- Lampič, B. (2002): Ocena ranljivosti prsti in vegetacije. Dela, 18, Filozofska fakulteta Ljubljana, 619-633.
- Lampkin, N. H. (1994): Organic farming: Sustainable Agriculture in Practice. V: Lampkin, N. H., Padel, S.: The economics of organic farming: an international perspective, CAB international, Wallingford, 3-9.
- Larion, D. (2009) The quality of organic products. V: Carrefours de l'Innovation Agronomique, 4, 281-287.
- Lockeretz, W. (2007): Organic farming: an international history. Wallingford, Cambridge.
- Lovrenčak, F. (1990): Pedogeografske in vegetacijskogeografske razmere v Koprskem Primorju. V: Orožen-Adamič: Primorje-Zbornik 15. zborovanja slovenskih geografov, Zveza geografskih društev, Ljubljana, 53-60.

- Lustigova, L., in Kuškova, P. (2006): Ecological footprint in the organic farming system. *Agricultural Economics*, 52(11), 503-509. [Http://www.cazv.cz/userfiles/File/ZE%2052_503-509.pdf](http://www.cazv.cz/userfiles/File/ZE%2052_503-509.pdf) (11-2010).
- Mahne, Ž. (2009): Lastnosti majhnih kmetij Slovenske Istre in njihov odziv na ukrepe SKOP. Diplomsko delo, Biotehniška fakulteta, Ljubljana.
- Majer, A (2009):. Izračun dejanske rabe tal za Slovensko Istro v letu 2009. Interno gradivo, posredovano po e-pošti.
- Majkovič, D. (2008): Slovenski potrošniki in njihovo prepoznavanje živil z ekološko označbo. Zbornik 12. Alpe Jadran Biosimpozija »Ekološko kmetijstvo varuje podtalnico«, Hoče pri Mariboru.
- Matas, S. (2010): Dejavniki ekološke pridelave živil. Diplomsko delo, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.
- Merkač, Š. (2008): Ali je z novo uredbo EU 834/2007 razvoj ekološkega kmetijstva dobro zastavljen? Zbornik 12. Alpe Jadran Biosimpozija »Ekološko kmetijstvo varuje podtalnico«.
- Meze, D. (1959): Pozeba oljke v Primorju leta 1956. *Geografski zbornik, letnik 5*, Ljubljana, 85-139.
- MGKP (2010): Ekološko kmetijstvo v Sloveniji. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, www.mkgp.si
- MKGP (2009): Podatki o ekološkem kmetijstvu v Sloveniji. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, interno gradivo, posredovano po e-pošti.
- Müller, A. and Davis, J. S. (2009): Reducing Global Warming: The Potential of Organic Agriculture. Policy Brief, no.31.5.2009. [Http://www.orgprints.org](http://www.orgprints.org) (08-2010).
- Mutlu, N. (2007): Consumer attitude and behaviour towards organic food: cross-cultural study of Turkey and Germany. Master thesis, Institut for Agriculture policies and Markets, Hohenheim. [Http://www.orgprints.org](http://www.orgprints.org) (08-2010).
- Nicholas, P. in sod. (2006): Effects of European organic farming policies at sectoral level and societal levels. *Aspects of Applied Biology*, 79, 163-166.
- Niggli, U. in sod. (2008): Organic Farming and Climate Change. International Trade Centre (ITC), Geneva. [Http://www.orgprints.org](http://www.orgprints.org) (05-2010).

- Nowaczek, A., Smale, B. (2010): Exploring the predisposition of travellers to qualify as ecotourists: the Ecotourist Predisposition Scale. *Journal of Ecotourism* 9, 1, 45-61.
- Ogorevc-Račič, K. in sod. (2010): Odnos potrošnikov do certificiranih ekoloških živil v Sloveniji. V: *Sodobni izzivi menedžmenta v agroživilstvu*, Društvo agrarnih ekonomistov Slovenije-DAES, Ljubljana, 299-308.
- Ogrin, D. (2004): Oljka v Slovenskem Primorju : v primežu podnebja in trenutnih družbeno-ekonomskih razmer. *Geografski obzornik*, letnik 51, št. 2, 4-10.
- Ogrin, D. (2002): Pozebe v primorju z vidika uspevanja mediteranskih kultur, *Dela*, 18, Filozofska fakulteta, Ljubljana, 157-170.
- Ogrin D. (1995): Podnebje Slovenske Istre. *Annales*, Koper.
- Ortner G., in Fank, J. (2008): Primerjava nevarnosti izpiranja mineralnega dušika med integrirano in ekološko pridelavo zelenjave na vodovarstven območju. *Zbornik 12. Alpe Jadran Biosimpozija »Ekološko kmetijstvo varuje podtalnico«*.
- Pacini, C., Wossink, A., Giesen, G., Vazzana, C., Huirne, R. (2003): Evaluation of sustainability of organic, integrated and conventional farming systems: a farm and field-scale analysis. *Agriculture, Ecosystems and Environment*, 95, 273-288.
- Padel, S. (2010): The European Regulatory Framework and its Implementation in Influencing Organic Inspection and Certification Systems in The EU. *Organic Research Centre - Elm Farm , Newbury*. [Http://www.orgprints.org](http://www.orgprints.org) (08-2010).
- Padel, S. in sod. (2003): Europe and the EU: IRS contribution for the 2003 Organic Food and Farming Report. *University of Wales, Aberystwyth, Institute of Rural Sciences*. [Http://www.orgprints.org](http://www.orgprints.org) (08-2010).
- Padel, S. (2001): Conversion to Organic Farming: A typical example of the diffusion of an innovation? *Sociologia Ruralis*, 40 (1), 40-61. [Http://onlinelibrary.wiley.com](http://onlinelibrary.wiley.com) (09-2010).
- Paoletti, M. in sod. (1995): Valutazione della biodiversita' in frutteti del forlivese a diversa conduzione (integrata, biologica, convenzionale) come indice di sostenibilita'. *servatorio Agroambientale. 4° Convegno sull'agricoltura sostenibile. Esperienze di valutazione degli agroecosistemi* 27.

- Pažek, K. in sod. (2005): Turizem na ekoloških kmetijah slovenskega podeželja. Geografski vestnik, 77-2, Ljubljana, 107-114.
- Pečar, J. (2006): Socio-ekonomska analiza območja Južne Primorske, Regionalni razvojni center Koper. [Http://www.rrc-kp.si](http://www.rrc-kp.si) (06-2010).
- Perkins, H., Grace, D. A. (2009): Ecotourism: supply of nature or tourist demand? *Journal of Ecotourism* 8, 3, 223-236.
- Perko, D. (1998): The regionalization of Slovenia /Regionalizacija Slovenije. Geografski zbornik, Letnik 38, Geografski inštitut Ljubljana, 11-57.
- Perpar, A. in Udovč, A. (2007): Načrtovanje v kmetijstvu kot del celovitega prostorskega načrtovanja - primer mestne občine Koper. V: Slovensko kmetijsko podeželje v Evropi, ki se širi in spreminja, Društvo agrarnih ekonomistov Slovenije-DAES, 129-142.
- Plut, D. (1998): Slovensko kmetijstvo in sonaravni regionalni razvoj. V: Rečnik, M. in Verbič, J.: Kmetijstvo in okolje- Zbornik posveta, Kmetijski inštitut Slovenije, Ljubljana.
- Plut, D. (1976): Koprsko Primorje in njegova valorizacija za kmetijstvo in turizem, Filozofska fakulteta, Ljubljana.
- Podmenik, D. in sod. (2010): Vrednotenje kakovosti življenja, socialnega kapitala ter trajnostnega razvoja med prebivalci podeželskih naselij v Slovenski Istri. Zaključno poročilo študije. [Http://www.eko-humanitatis.org](http://www.eko-humanitatis.org) (11-2010).
- Podmenik, D. in Kerma, S. (2010): Izbrani vidiki ekološkega kmetijstva v Sloveniji s posebnim poudarkom na Slovenski Istri. *Annales*, 20, 1, 139-152.
- Popis kmetijstva (2010): Statistični urad Republike Slovenije - začasni podatki. [Http://www.stat.si](http://www.stat.si) (12-2010).
- Popis kmetijstva (2000): Statistični urad Republike Slovenije. [Http://www.stat.si](http://www.stat.si) (02-2010).
- Pravilnik (2010): Pravilnik o ekološki pridelavi in predelavi kmetijskih pridelkov oziroma živil. Uradni list RS, št. 71/2010. [Http://www.uradni-list.si](http://www.uradni-list.si) (11-2010).
- PVO (2006): Program varstva okolja za Slovensko Istro 2006 - 2010 (PVO). [Http://www.opvo.mop.gov.si](http://www.opvo.mop.gov.si) (10-2009).
- Radej Koren, B. 2004: Analiza različnih načinov trženja ekoloških pridelkov, diplomsko delo, Fakulteta za kmetijstvo Univerze v Mariboru.

- Rednak, B. (2008): Ekološko kmetijstvo v Koroški regiji. Diplomsko delo, Biotehniška fakulteta, Ljubljana. [Http://www.digitalna-knjiznica.bf.uni-lj.si](http://www.digitalna-knjiznica.bf.uni-lj.si) (09-2010).
- Reganold, J.P., Glover, J.D., Andrews, P.K., Hinman, H.R. (2001): Sustainability of three apple production systems. *Nature* 410, 929–930. [Http://www.nature.com](http://www.nature.com) (08-2010).
- Rejec Brancelj, I. (2001): Kmetijsko obremenjevanje okolja v Sloveniji : pokrajinski vidiki obremenjevanja iz razpršenih virov. Inštitut za geografijo, Ljubljana.
- Rejec Brancelj, I. (1995): Agrarnogeografska problematika koprskega primorja z vidika varstva okolja. *Geographica Slovenica*, 26/2, Inštitut za geografijo, Ljubljana.
- Rejec Brancelj, I. (1990): Pokrajinski učinki kmetijstva v koprskem primorju. V: Orožen-Adamič: Primorje-Zbornik 15. zborovanja slovenskih geografov, Zveza geografskih društev, Ljubljana, 151-156.
- Repič, P. (2010): Obrazložitev o postopkih certifikacije in kontrole pri Inštitutu za kontrolo in certifikacijo Maribor (IKC-UM). Interno gradivo, posredovano po e-pošti.
- Repič, P. in Drawetz, C. (2008): Spremembe pri izvajanju kontrole in certificiranja ekoloških kmetij in predelovalnih obratov. Zbornik 12. Alpe Jadran Biosimpozija »Ekološko kmetijstvo varuje podtalnico«.
- Rigby, D., Cáceres, D. (2001): Organic farming and the sustainability of agricultural systems. *Agricultural Systems*, Vol. 68, 21-40. [Http://www.sciencedirect.com](http://www.sciencedirect.com) (09-2010).
- RPP (2006): Razvojni program podeželja za občine Koper, Izola in Piran (RPP). [Http://www.rrc-kp.si](http://www.rrc-kp.si) (09-2008).
- RRP (2006): Regionalni razvojni program Južne Primorske 2007-2013 (RRP). [Http://www.rrc-kp.si](http://www.rrc-kp.si) (09-2008).
- Shepard, M., Pearce, B., Cormack, B., Philipps, L., Cuttle, S., Bhogal, A., Costigan, P., Unwin, R. (2003): An Assessment of The Environmental Impacts of Organic Farming. [Http://www.defra.gov.uk](http://www.defra.gov.uk) (08-2010).
- Schmid, O. (2007): Development of Standard for Organic Farming In Organic Farming: An international History, (Ed W. Lockeretz), CABI, Wallingford, 152-174.

- Schwarz, G. in sod. (2010): Organic Farming Support Payments in the EU. Johann Heinrich von Thünen-Institut, Hamburg.
[Http://www.vti.bund.dem/fileadmin/dam_uploads/vTI/Publikationen/Landbauforschung_Sonderhefte/lbf_sh339.pdf](http://www.vti.bund.dem/fileadmin/dam_uploads/vTI/Publikationen/Landbauforschung_Sonderhefte/lbf_sh339.pdf) (09-2010).
- Slabe, A.M. in sod.(2010): Zaključno poročilo projekta CRP »Analiza stanja in potencialov za rast ponudbe ekoloških proizvodov v luči doseganja ciljev Akcijskega načrta za razvoj ekološkega kmetijstva v Sloveniji do leta 2015«, ITR, Ljubljana
- Simič S., Pucer A.(2001): Slovenska Istra-zaledje, Iki, Ljubljana.
- STO (2010): Slovenski turizem v številkah. Slovenska turistična organizacija, Ljubljana.
- Stolze, M. in sod., (2000): The Environmental Impacts of Organic Farming in Europe. Organic Farming in Europe: Economics and Policy (Vol. 6). Stuttgart-Hohenheim, University of Hohenheim.
[Http://www.orgprints.org](http://www.orgprints.org) (06-2010).
- SURS (2009): Občine v številkah. [Http://www.stat.si](http://www.stat.si) (02-2010).
- Škerbot I., Uranjek B. (2005): Rezultati kontrole in certifikacije ekološkega kmetijstva v letu 2004 pri KGZ Maribor. Biodarrevija za varstvo okolja in kmetijstvo,1, Ljubljana, 20-22.
- Špes, M. (2008): Pomen okoljske ozaveščenosti in sodelovanja javnosti za trajnostni razvoj. Dela, 29, Filozofska fakulteta, Ljubljana, 49-62.
- Špes, M., Cigale, D., Lampič, B., Natek, K., Plut, D., Smrekar, A. (2002): Študija ranljivosti okolja. Geographica Slovenica, 35, 1-2, ZRC, Ljubljana.
- Tate, W.B. (1994): The development of the Organic Industry and Market: An international perspective, V: Lampkin N. H., Padel S.: The economics of organic farming: an international perspective, CAB international, Wallingford, 11-25.
- Terenska raziskava (2010): Cene izbranih ekoloških živil po različnih prodajnih poteh.
- Terenska raziskava (2009): Značilnosti ekološkega kmetovanja v Slovenski Istri in odnos lokalnih prebivalcev do ekoloških živil ter njihove nakupovalne navade.
- Titl, J. (1993): Značilnosti Koprške agrarne pokrajine. Časopis za kritiko znanosti, 21, 158-159, Ljubljana, 51-59.

- Turinek, M., Turinek, M., Grobelnik Slivnik, Bavec, F., Bavec, M. (2010): Ecological efficiency of production and the ecological footprint of organic agriculture. *Revija za geografijo*, 5-2, Filozofska fakulteta, Maribor, 129-139. [Http://www.ff.uni-mb.si](http://www.ff.uni-mb.si) (11-2010).
- Turinek, M., (2009): Okoljski odtis nekaterih poljščin in zelenjadnic v različnih pridelovalnih sistemih, diplomsko delo, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, Maribor. [Http://dkum.uni-mb.si](http://dkum.uni-mb.si) (11-2010).
- Udovč, A., Perpar, A., (2006): The adoption of organic farming practices in Slovenia. Final report on the integrated development of agricultural and rural Institutions, Biotehnična fakulteta, Ljubljana.
- Udovč, A., Perpar, A., (2004): Predlog strategija razvoja kmetijstva v mestni občini Koper. Biotehniška fakulteta, Ljubljana.
- Udovč, A. (2001): Kmetijsko okoljska problematika in reforma kmetijske politike v Sloveniji. V: Učinki reforme slovenske kmetijske politike, Društvo agrarnih ekonomistov Slovenije-DAES, Ljubljana 101-111.
- Uranjek, B. (2010): Obrazložitev o postopkih certifikacije in kontrole pri Inštitutu za kontrolo in certifikacijo v kmetijstvu in gozdarstvu (KON-CERT). Interno gradivo, posredovano po e-pošti.
- Uranjek, B. (2008): Kontrola in certifikacija na inštitutu KON-CERT Maribor. *Biodar- revija za varstvo okolja in kmetijstvo*, 8, 1, Ljubljana 31-33.
- Urbanc, M. 2007: Contested Slovene Istria: a socially constructed region struggling for its own regional identity. *European landscapes and lifestyles: the Mediterranean and beyond*, 197-208. [Http://tercud.ulufona.pt](http://tercud.ulufona.pt) (09-2010).
- Uredba (2008): Uredba Sveta (ES) št. 834/2007 o ekološki pridelavi in označevanju ekoloških proizvodov in razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 2092/91. <http://eur-lex.europa.eu> (10-2010).
- Uredba (1991): Uredba Sveta (EGS) št. 2092/91 o ekološki pridelavi kmetijskih proizvodov in označevanju tovrstno pridelanih kmetijskih proizvodov in živil. [Http://www/ikc-um.si](http://www/ikc-um.si) (10-2010).
- Vadnal, K. in sod. (2000): Slovenska ekološka kmetija, *Sodobno kmetijstvo*, 33, 7/8, Ljubljana, 298-304.

- Vaskrsić, G., Kosi, R. (2009): Prijazno podeželje. Ljubljana: Slovenska turistična organizacija in Združenje turističnih kmetij Slovenije.
- Vesel, V. (1998): Oljkarstvo v Slovenski Istri. Glasnik ZRS Koper, št. 5, Koper, 50-60.
- Vesel, V. in Sedmak, D. (1990): Oljkarstvo v slovenski Istri. Sad: revija za sadjarstvo, vinogradništvo in vinarstvo, št. 12, 12-15.
- Vidrih, T. (2008): Obtežba kraških pašnikov. Biološka fakulteta Ljubljana. [Http://web.bf.uni-lj.si/katedre/clanki/clanek75.htm](http://web.bf.uni-lj.si/katedre/clanki/clanek75.htm) (11-2010).
- Vintar-Mally, K. (2009): (Ne)sonaravnost razvoja slovenskih regij, Slovenski regionalni dnevi 2009
- Vogl, C., R., Kilcher, L., Schmidt, H. (2005): Are Standards and Regulations of Organic Farming Moving Away from Small Farmers? *Journal of Sustainable Agriculture*, Vol. 26(1), 25-26. [Http://www.orgprints.org](http://www.orgprints.org) (06-2010).
- Vrhovnik, I. (2008): Zaposlena na Kmetijsko-pospeševalni službi v Kopru. Ustni vir.
- Weaver, D. B. (2006): *Sustainable tourism: theory and practice*. Elsevier, Oxford.
- Wier, M., Andersen M. L. in Millock, K. (2005): Information provision, consumer perceptions and values. V: *Environment, Information and Consumer Behaviour*. New Horizons in Environmental Economics series, Edward Elgar Publ. [Http://www.orgprints.org](http://www.orgprints.org) (06-2010).
- Wier, M. in Calverley, C. (2002): Market potential for organic foods in Europe. *British Food Journal*, 104 (1), 45-62. [Http://www.orgprints.org](http://www.orgprints.org) (06-2010).
- Willer, H. in sod. (2008): The world of organic agriculture- statistics & emerging trends 2008, IFOAM & FiBL, Bonn, Frick. [Http://www.organic-world.net](http://www.organic-world.net) (03-2010).
- Willer, H. in Kilcher, L.: (2009) *The World of Organic Agriculture - Statistics and Emerging Trends 2009*. IFOAM, Bonn; FiBL, Frick; ITC, Geneva. [Http://www.organic-world.net](http://www.organic-world.net) (03-2010).
- Yussefi, M. in Willer, H (2003): *The world of organic agriculture Statistics and Future Prospects*. [Http://www.organic-world.net](http://www.organic-world.net) (03-2010).

- Zanoli, R. in Naspeti, S. (2006): The positioning of organic products: which way forward? Joint Organic Congress, Denmark. [Http://www.orgprints.org](http://www.orgprints.org) (07-2010).
- Zanoli, R. in sod. (2004): The European consumer and organic food, Organic Marketing Initiatives and Rural Development, Volume 4, University of Wales Aberystwyth (School of Management and Business). [Http://www.orgprints.org](http://www.orgprints.org) (06-2010).
- ZTKS (2010): Združenje turističnih kmetij Slovenije. [Http://www.turisticne-kmetije.si](http://www.turisticne-kmetije.si) (10-2010).
- ZZEKS (2010): Zveza združenj ekoloških kmetov Slovenije- Biodar. [Http://www.zveza-ekokmet.si](http://www.zveza-ekokmet.si) (10-2010).
- Žvikart, M. (2010): Uresničevanje varstvenih ciljev iz programa upravljanja območij Natura 2000 v kmetijski kulturni krajini. Varstvo narave : revija za teorijo in prakso varstva naravne dediščine, 24, 21-34.

Seznam slik

Slika 1: Okoljski odtis poljščin in zelenjadnic v različnih pridelovalnih sistemih.....	34
Slika 2: Trajnostni vidiki ekološkega kmetijstva.....	36
Slika 3: Razvoj ekološkega kmetijstva (število kmetij in obseg kmetijskih zemljišč vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva) v EU, v obdobju 2000–2008.	59
Slika 4: Delež kmetijskih zemljišč vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva po regijah EU, 2008.	61
Slika 5: Struktura kmetijskih zemljišč vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva v EU, 2008.	62
Slika 6: Glavni pridelki v trajnih nasadih in na njivskih površinah vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva v EU, 2008.	62
Slika 7: Povprečni delež novo vključenih kmetij in kmetij, ki so izstopile iz kontrole ekološkega kmetijstva v članicah EU, v obdobju 2005–2007 (% od skupnega števila kmetij vpisanih v kontrolo).	65
Slika 8: Vrednost trga ekoloških živil v EU, 2008.	71
Slika 9: Države z največjo povprečno letno porabo za ekološka živila na prebivalca v Evropi, 2008.	72
Slika 10: Število kmetij vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva v Sloveniji, 1998–2009.	97
Slika 11: Število novo vključenih kmetij v kontrolo ekološkega kmetijstva, kmetij, ki so izstopile iz kontrole ter kmetij, ki so izgubile certifikat oz. jim le ta ni bil podeljen, v obdobju 2004–2009.....	98
Slika 12: Povprečna velikost ekološke kmetije v Sloveniji v obdobju 1999–2009(v ha).	99

Slika 13: Kmetijska zemljišča vključena v kontrolo ekološkega kmetijstva v Sloveniji, 2000-2009 (v ha).....	101
Slika 14: Struktura kmetijskih zemljišč vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva po statističnih regijah v Sloveniji, 2008.	113
Slika 15:Število kmetij vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva po občinah v Sloveniji, 2008.	114
Slika 16: Obseg kmetijskih zemljišč vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva po občinah v Sloveniji, 2008.	115
Slika 17: Delež kmetijskih zemljišč vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva po občinah in izbrana zavarovana območja ter območja s podtalnico v Sloveniji, 2008.	116
Slika 18:Razporeditev ekoloških kmetij z nastanitvijo in ekoloških turističnih kmetij v Sloveniji ter v zavarovanih območjih, 2010.	134
Slika 19: Ocena pogojev za (ekološko) kmetijstvo z vidika naravnih razmer po katastrskih občinah v Slovenski Istri.....	166
Slika 20: Velikostna sestava kmetij vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva v Slovenski Istri (KZU v ha).....	169
Slika 21: Struktura kmetijskih zemljišč v uporabi vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva v Slovenski Istri (KZU v %), 2009.....	171
Slika 22: Usmerjenost kmetij vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva v Slovenski Istri.....	173
Slika 23: Časovna vključenost pridelovalcev v kontrolo ekološkega kmetijstva v Slovenski Istri, 2009.....	174
Slika 24: Razlogi za usmeritev v ekološko pridelavo v Slovenski Istri, 2009.	175
Slika 25: Družbenoekonomska struktura ekoloških družinskih kmetij v Slovenski Istri, 2009.....	176
Slika 26: Starostna sestava družin na ekoloških družinskih kmetijah v Slovenski Istri, 2009.	177
Slika 27: Izobrazba gospodarjev na ekoloških kmetijah v Slovenski Istri.	178

Slika 28: Načini gnojenja pri ekoloških pridelovalcih v Slovenski Istri.	180
Slika 29: Ocena hektarskih donosov za oljčnike vključene v kontrolo ekološkega kmetijstva v Slovenski Istri, (t/ha).	182
Slika 30: Ocena hektarskih donosov za vinograde vključene v kontrolo ekološkega kmetijstva v Slovenski Istri, (t/ha).	183
Slika 31: Število in usmerjenost kmetij oz. pripadajočih površin vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva po katastrskih občinah v Slovenski Istri, 2009.	190
Slika 32: Obseg kmetijskih zemljišč v uporabi vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva po katastrskih občinah v Slovenski Istri, 2009.	190
Slika 33: Delež kmetijskih zemljišč vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva (glede na dejansko rabo tal) po katastrskih občinah in vodovarstvena ter zavarovana območja (vključena tudi predvidena Krajinski park Dragonja in Krajinski park Kraški rob) v Slovenski Istri, 2009.	192
Slika 34: Razporeditev in obseg oljčnikov vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva po katastrskih občinah v Slovenski Istri, 2009.	194
Slika 35: Ekološka tržnica v Kopru.	198
Slika 36: Mesto nakupa ekoloških živil med potrošniki v Slovenski Istri.	202
Slika 37: Skupine ekoloških živil po katerih potrošniki v Slovenski Istri najbolj posegajo.	202
Slika 38: Mesečna poraba za nakup ekoloških živil pri potrošnikih v Slovenski Istri.	204
Slika 39: Pripravljenost plačati višjo ceno za nakup ekoloških živil v primerjavi s konvencionalnimi pri potrošnikih v Slovenski Istri.	205
Slika 40: Delež kmetij v fazi preusmerjanja v Sloveniji in Slovenski Istri, 2008 in 2009.	206
Slika 41: Razlogi za vključitev v ekološko kmetijstvo v Sloveniji in Slovenski Istri.	211

Slika 42: Pripravljenost potrošnikov plačati višjo cena za nakup ekoloških živil(v primerjavi s konvencionalnimi) v Sloveniji in Slovenski Istri.	213
Slika 43: Velikost kmetij v celotnem in ekološkem kmetijstvu v Slovenski Istri.	215
Slika 44: Gibanje deleža ekoloških kmetij in ekoloških površin v obdobju 2000–2010 in scenariji rasti za obdobje 2010–2020 v Sloveniji.	230
Slika 45: Jesenska setev kapusnic (brokoli, cvetača, zelje ...) na ekološki kmetiji Bio Istra (k.o. Bertoki).	242

Seznam preglednic

Preglednica 1: Prikaz poteka raziskave ekološkega kmetijstva v Slovenski Istri	21
Preglednica 2: Razlike med ekološkim in konvencionalnim kmetijstvom (izbrani kazalniki).....	28
Preglednica 3: Ocena vplivov ekološkega kmetijstva na okolje (v primerjavi s konvencionalnim kmetijstvom).....	44
Preglednica 4: Starostna struktura gospodarjev na ekoloških in konvencionalnih kmetij v EU, 2007.....	55
Preglednica 5: Kronološki pregled razvoja in pomembnejših dogodkov na področju ekološkega kmetijstva v Sloveniji.....	79
Preglednica 6: Hierarhični prikaz zakonodaje in standardov ekološkega kmetijstva v Sloveniji.	81
Preglednica 7: Rezultati kontrole in vzorčenja na kmetijah vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva pri kontrolni organizaciji KON-CERT v letu 2008 in 2009.....	87
Preglednica 8: Najpogostejše neskladnosti, ugotovljene na kmetijah vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva pri kontrolni organizaciji KON-CERT v letu 2008 in 2009.....	87
Preglednica 9: Višina finančnih podpor pri ekološkem kmetovanju (primerjava SKOP in KOP), integrirani pridelavi ter regionalna plačila oz. plačilne pravice (konvencionalno kmetijstvo), EUR na ha.....	92
Preglednica 10: Velikostna sestava ekoloških kmetij vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva, 2008.	100
Preglednica 11: Obseg in struktura kmetijskih zemljišč vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva v Sloveniji (ha), 2000–2009.	103

Preglednica 12: Število živali, vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva (za leto 2004 in 2008), ter delež v primerjavi z vsemi živalmi na kmetijah v Sloveniji.....	106
Preglednica 13: Število govedi vključenih v ekološko pridelavo po kategorijah v Sloveniji, 2008.	106
Preglednica 14: Število, delež in povprečna velikost kmetij ter obseg in delež kmetijskih zemljišč v uporabi, vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva, po statističnih regijah v Sloveniji, v letu 2003 in 2008.	111
Preglednica 15: Delež kmetijskih zemljišč (po pripadajočih občinah) in število kmetij vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva v izbranih zavarovanih območjih, 2008.....	118
Preglednica 16: Cene izbranih ekoloških živil po različnih prodajnih poteh in primerjava s cenami konvencionalnih živil v Sloveniji, 2010.....	124
Preglednica 17: Obvezni in neobvezni kriteriji za pridobitev oznake specializirane ponudbe »ekološka turistična kmetija« v Sloveniji.....	132
Preglednica 18: Ekološke kmetije z nastanitvijo in ekološke turistične kmetije po statističnih regijah Slovenije, 2009.	133
Preglednica 19: SWOT analiza turizma na ekoloških kmetijah v Sloveniji.....	140
Preglednica 20: Površina in prebivalstvo po občinah v Slovenski Istri, 2007.	145
Preglednica 21: Površine kmetijskih zemljišč v uporabi (ha) po občinah Koper, Izola in Piran glede na različne vire podatkov (Popis kmetijstva, GERK in dejanska raba tal).....	154
Preglednica 22: Število družinskih kmetij in deleži po velikostnih razredih v Sloveniji in Slovenski Istri.....	155
Preglednica 23: Delež družinskih kmetij po razredih ekonomske velikosti (ESU) v Sloveniji in občinah Slovenske Istre v %, 2000.....	155
Preglednica 24: Značilnosti pozeb oljk v Slovenski Istri v 20. stoletju.....	161

Preglednica 25: Ocena naravnih pogojev za (ekološko) kmetijstvo v Slovenski Istri.	161
Preglednica 26: Število in delež kmetij vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva v obdobju 2008–2010, po občinah v Slovenski Istri.	168
Preglednica 27: Obseg (ha) in struktura kmetijskih zemljišč, vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva, v Slovenski Istri po posameznih občinah ter delež (%) glede na vsa kmetijska zemljišča v uporabi v Slovenski Istri, 2009.	170
Preglednica 28: Obseg kmetijskih zemljišč vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva (v ha) po občinah v Slovenski Istri, 2009 in 2010 (nepopolni podatki).	172
Preglednica 29: Število kmetij oz. pripadajočih površin, obseg in delež kmetijskih zemljišč (glede na podatke GERK in dejanske rabe tal) vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva po katastrskih občinah v Slovenski Istri, 2009.	189
Preglednica 30: Starost in izobrazba anketirancev sodelujočih pri terenski raziskavi.	201
Preglednica 31: Glavni motivi za nakup ekoloških živil pri potrošnikih v Slovenski Istri.	203
Preglednica 32: Delež kmetij in zemljišč vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva v Sloveniji in Slovenski Istri, v obdobju 2008–2009.	207
Preglednica 33: Struktura kmetijskih zemljišč v uporabi v celotnem in ekološkem kmetijstvu v Slovenski Istri.	214
Preglednica 34: Usmerjenost kmetij v celotnem in ekološkem kmetijstvu v Slovenski Istri.	216
Preglednica 35: Primerjava stopenj izobrazbe med gospodarji ekoloških kmetij in gospodarji družinskih kmetij v Slovenski Istri.	217
Preglednica 36: Vrednotenje ekološkega kmetijstva v Slovenski Istri.	239

Seznam shem

Shema 1: Ključni deležniki v ekološkem kmetijstvu.....	10
Shema 2: Opredelitev okoljske problematike v kmetijstvu.....	38
Shema 3: Potenciali rasti trga ekoloških živil v Sloveniji.....	127
Shema 4: Primer potencialne skupne blagovne znamke za ekološka živila Slovenske Istre.....	246

Stvarno kazalo

- A**
Akcijski načrt razvoja ekološkega kmetijstva v Sloveniji do leta 2015 (ANEK) 79, 138, 141, 220, 221, 222, 224, 225
- B**
Biodar 48, 78, 79, 80, 83, 122, 184, 212, 227, 244
- C**
certifikat za ekološka živila 47, 81, 82, 83, 84, 85, 90, 97, 98, 121, 180, 251
cene ekoloških živil 13, 70, 123,
- D**
dejavniki (motivi) preusmeritve v ekološko kmetijstvo 17, 18, 50, 51, 54, 63, 69, 95, 107, 174, 203, 210, 223
- E**
ekološka živila 10, 11, 13, 46, 68, 69, 71, 72, 78, 83, 121, 123, 124, 125, 126, 201, 202, 204, 205, 212, 213, 227, 236, 246
ekoturizem 8, 19, 36, 129, 130, 147, 86, 94, 98, 137, 159
ekološka tržnica (EKO tržnica) 124, 126, 180, 196, 198, 203, 205
ekološki pridelovalci 10, 27, 49, 50, 51, 52, 54, 55, 90, 91, 94, 107, 180, 184, 188, 211, 216, 228
- F**
finančne podpore (subvencija) 17, 45, 48, 65, 66, 90, 96, 183, 233
- G**
gensko spremenjeni organizmi (GSO) 9, 24, 32, 40, 44, 85, 86, 87, 88, 93
- H**
hektarski donosi 19, 182, 183, 235
- I**
intenzivno kmetijstvo 11, 12, 39, 192, 208, 234
integrirana pridelava 18, 33, 34, 35, 66, 76, 83, 91, 93, 105, 193
IFOAM 10, 24, 26, 30, 31, 45, 57, 58
- K**
kmetijsko-okoljski program (KOP) 13, 75, 76, 79, 90, 91, 92, 93, 105, 107, 18, 221, 224, 23
konvencionalizacija ekološkega kmetijstva 28, 29, 30
konvencionalno kmetijstvo 5, 10, 13, 15, 19-21, 23, 28, 56, 57, 127
kontrola ekološkega kmetijstva 35, 45, 68, 82, 84, 85, 89, 90
kršitve v ekološkem kmetijstvu 17, 84, 85, 86, 87, 88, 90
kupci (potrošniki) ekoloških živil 10, 11, 30, 32, 35, 51, 67, 69, 77, 82, 121, 122, 164, 202, 203, 204, 205, 212, 213, 227, 241, 253, 255, 256

N

naravni pogoji (razmere) za ekološko kmetijstvo 11, 12, 14, 110, 148, 158, 159, 163, 164, 165, 184, 193, 212, 219, 222, 231, 239

O

oljkarstvo (oljčniki) 14, 62, 81, 92, 103, 103, 149, 151, 154, 156, 161, 162, 170, 171, 172, 182, 187, 194, 195, 209, 214, 216, 229, 232, 233, 235

označevanje ekoloških živil (logotip) 68, 83, 137, 180

P

pesticidi 34, 39, 44, prostorske značilnosti (zastopanost) ekološkega kmetijstva 18, 20, 109, 110, 136, 187, 193, 207 prepovedi v ekološkem kmetijstvu 25, 34, 39, 45

R

razvoj ekološkega kmetijstva 10, 12, 18, 20, 34, 48, 55, 56, 57, 58, 59, 65, 75, 78, 79, 110, 126, 130, 137, 164, 186, 195, 197, 219, 221, 222, 224, 229, 230, 237, 239, 240

S

Slovenska Istra 14, 19, 20, 21, 48, 102, 110, 112, 117, 136, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 147, 154, 197, 202- 217, 221, 222, 229, 231- 244, 247, 249, 251, 252, 254, 256

standardi 9, 10, 17, 25, 42, 45, 46, 47, 48, 57, 80, 81

struktura (sestava) zemljišč vključenih v kontrolo ekološkega kmetijstva 62, 100, 103, 105, 110, 113, 153, 169, 170, 171, 176, 214, 217, 223, 239,

T

trajnostno kmetijstvo 23, 31, 32, 34, 37
trajnostni razvoj 9, 25, 23, 26, 28, 31, 35, 66, 121, 138, 147, 186, 200, 238, 251 252
trg ekoloških živil 11, 13, 47, 67, 119, 123, 125
trženje ekoloških živil 64, 66, 67, 122, 137, 157, 180, 211, 212, 223, 239, 241, 244, 247, 255, 256
trajnostni razvoj 5, 7, 9, 13-17, 19, 20, 40, 75, 93, 98, 124, 137, 143, 159
turizem na ekoloških kmetijah 14, 18, 36, 129, 130, 136, 137, 140, 141, 147, 212, 238, 250, 256

V

velikost kmetij 30, 40, 54, 99, 11, 100, 135, 169, 215
vplivi na okolje 32, 35, 39, 43, 165, 239

Z

zakonodaja (ekološko kmetijstvo) 17, 34, 45, 46, 80, 81, 227, 253
zavarovano območje 12, 116, 117, 118, 136, 137, 139, 192, 193, 194, 208, 239, 240
Zveza združenj ekoloških kmetov Slovenije (ZZEKS) 15, 26, 78, 79, 80, 199, 212, 225
zdravje (posameznika, ljudi) 11, 16, 40, 42, 66, 69, 95, 175, 203, 205, 226, 257

Ž

živinoreja 42, 44, 46, 55, 85, 93, 104, 105, 107, 152, 156, 186, 193, 215, 216